

SI 39 Sigtuna, Kv. Sankta Gertrud 3

Litteratur: H. Gustavson, Verksamheten vid Runverket, Stockholm. Nytt om runer 11 (1996, publ. 1997), s. 16 f.; B. Malmer, Den svenska mynthistorien – Vikingatiden ca 995–1030 (2010), s. 33.

Äldre avbildning: H. Gustavson, a.a., s. 16 f; B. Malmer, a.a., s. 33.

Signum i Sannordisk runtextdatabas: U NOR1996;17A

En myntimitation med runinskrift påträffades år 1995 vid en arkeologisk undersökning av resterna av en kyrka på tomten till Sigtuna museum (»Museitradgården»). Fyndet gjordes i schakt F, som upptogs i den sydöstra delen av kv. Sankta Gertrud 3. I grävningsskiktet (skikt 4) fanns gott om slagg, något keramik, en del spik och järnplåtar och litet djurben och något tegel. Datering till 1000-talet eller 1100-talet. En precisare datering kan inte göras eftersom fyndlagret var omrört. I öster på andra sidan Stora Nygatan ligger kv. Urmakaren, där rester av »Olof Skötkonungs mynthus» har påträffats.

Fig. 1. Myntimitationen från kv. Sankta Gertrud 3 i Sigtuna. Foto Sigtuna museum.

Stilmässigt är myntimitationen en förenklad version av den engelska mynttypen Long Cross och hör ur stilsynpunkt enligt Malmer (2010, s. 33) hemma i hennes Period II, dvs. ca ca 1000/5–1020. Runinskriften är placerad till höger om huvudet på den försilvrade åtsidan. På frånsidan finns en förenklad korsframställning med triangulära punktformade tecken i korsarmarna.

Koppar. Diameter 21–23 mm, tjocklek 1 mm. Vikt 4 gram. Runhöjd 3–4 mm.

Inskrift:

burn

Biørn

»Björn»

Till läsningen: De 3-4 mm höga runorna har ganska breda stavar med jämna bottnar eftersom de inte är inristade ut präglade, vilket också förklarar deras kantiga former. Den vinklade bistaven i 1 **b** når inte in till huvudstavens mitt. Bistaven i 2 **u** är vinklad nedåt på halv runhöjd och den nedre delen följer huvudstaven nästan parallellt i en rak linje. Den övre delen av bistaven i 3 **r** kan inte längre skönjas. 4 **n** har dubbelsidig bistav.

Runristade lösföremål från Sigtuna

Sl 39 Sigtuna, Kv. Sankta Gertrud 3

Björn är ett av de vanligaste mansnamnen på våra runstenar och förekommer framför allt på runstenarna i Svealand. Det var i förkristen tid vanligt i hela Norden. Som senare led i sammansättningar, t.ex. *Ásbiörn* 'Åsbjörn', är det också mycket vanligt. »Björnen var de nordgermanska skogarnas konung, och hans styrka och mod torde åtminstone delvis ha orsakat ordets popularitet som mansnamn» (A. Janzén, Personnamn, NK 7 (1947), s. 44). Inskriftens **burn** återspeglar möjligen ett muntligt uttal. Den vanliga vokalväxlingen i **biarn** och **biorn** i runinskrifterna beror på att vokalen växlade i böjningsparadigmet för grundordet (G. Widmark, Fornvästnordiska förleder i omljudsperspektiv (1991), s. 20 f.). *Björn* förekommer också som kunganamn på 800-talet. När Ansgar efter vedermödor kom till Birka mottogs han där av svearnas kung, som kallades *Björn* (*a rege eorum, qui Bern vocabatur*; Vita Anskarii kap. 11).

Detta dokument ingår i en digital utgåva av runristade lösföremål från Sigtuna. Dessa publiceras fritt tillgängliga på Internet.

Texten är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter eller känner till källor som inte har utnyttjats är du välkommen att meddela författaren dessa på nedanstående e-postadress.

Författare: Helmer Gustavson
Kontakt: magnus.kallstrom@raa.se

Riksantikvarieämbetet
Box 1114, 621 22 Visby
Tel. 08-5191 8000, Fax 08-660 7284
www.raa.se